

TENDINȚELE ACTIVITĂȚII INVESTIȚIONALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

BRANAȘCO Natalia, dr., conf.univ.
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți
SULEAC Iurie, masterand, gr. BS11M,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Investments are essential in the development of any economic system because they help to assure the regeneration, improvement and the increase of the heritage of any system. Investments represent the factor which influences simultaneously the offer and the demand. The aim of investments is to realize future advantages, mainly in the form of profit. The implementation of some investment projects leads to the increase of the fixed capital stock. Investment is a sequence of economic, financial, commercial, technical, constructive, social and political actions.

Keywords: Investments, investment strategies, investment activities, investment intensity, competitiveness, investment projects, investment efficiency, investment financing, foreign direct investment.

În secolul XXI, în țările cu economia de piață termenul de investiție poate fi confundat cu un joc riscant pe termen lung, unde cei care câștigă sunt acei care investesc sume de bani proprii pentru a crea un nou produs sau serviciu, sau pentru a moderniza unul deja existent.

Totodată investiția nu necesită doar sume de bani, ia necesită efort, răbdare și curaj enorm, legat strâns cu un plan bine stabilit de la început și cu o strategie bine gândită din partea celor ce investesc, în contextul dat putem să ne reamintim de cuvintele care a spus legendarul investitor american, om de afaceri și filantrop Warren Edward Vierdo Buffett în privința investitorilor, că „investitorii trebuie să știe tot timpul că entuziasmul și cheltuielile sunt dușmanii lor”, putem doar să presupunem ce anume dorea să ne sugereze Warren Edward prin această afirmație dar putem să ne alăturăm acestei abordări și spunem că investiția poate fi atât câștig, cât și o pierdere .

Mai mult decât atât, investițiile stau la baza dezvoltării unităților economice, având un rol deosebit de important, ei reprezintă aceea verigă fără de care succesul în activitate nu poate fi atins. Investițiile sunt acel „ motor” ce generează o impulsie prin creșterea producției sau a volumului de servicii prestate, îmbunătățirea a mediului socio-cultural , a creșterii calității vieții în rândul populației prin oferirea unui sprijin material.

În prezent investițiile sunt considerate acele puncte ce leagă prezentul de viitor. Deoarece investițiile făcute astăzi generează creșterea și diversificarea a factorilor de producție: capital (în practică numit ca capital real), pământ (resursele naturale), munca (activitate fizică sau intelectuală a omului), pentru ziua de mâine .

Din punct de vedere teoretic, investițiile reprezintă totalitatea cheltuielilor care se fac pentru procurarea bunurilor de capital, în scopul creșterii capitalului fix și a stocurilor de capital circulant și al sporirii, pe această cale, a avuției naționale. O definiție mai succintă spune că investițiile reprezintă acea parte a venitului care este folosită pentru formarea și creșterea capitalului [1, pag. 226].

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
dedicată aniversării a 25 ani ai învățământului economic la USARB
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA
DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

O altă tratare a investițiilor este din punct de vedere financiar și economic [2, pag. 12]. Din punct de vedere financiar, investițiile trebuie privite ca niște cheltuieli de resurse menite să conducă la realizarea unor venituri, respectiv, economii, pe o perioadă de timp de exploatare rațională, când prin amortizare, se asigură rambursarea tuturor acestor cheltuieli. Din punct de vedere economic, investițiile cuprind toate consumurile de resurse care se fac în prezent, în speranța obținerii, în viitor a unor efecte economice (venituri, încasări) eșalonate în timp, în sumă totală, ce sunt superioare cheltuielilor inițiale de resurse.

Rolul principal al investițiilor constă în crearea unui suport financiar solid fie din partea statului sau a altui agent economic, cu scopul creșterii patrimoniului unei întreprinderi, în vederea activității sale în viitor și, pe de altă parte, de a obține un beneficiu din activitatea investițională.

Astfel, menționăm că orice activitate investițională include un șir de elemente:

1. Subiect, adică orice persoană fizică sau juridică care a decis să-și investească resursele proprii într-un anumit domeniu;

2. Obiect, ce cuprinde obiectele sau mijloacele în care se vor investi;

3. Cost, adică acea sumă de bani pe care investitorul o va alocă într-un anumit domeniu;

4. Efectul sau valoarea economică, rezultată în urma investițiilor.

Activitatea investițională posedă două tipuri de trăsături caracteristice [3, pag. 16]:

1. Trăsături clasice:

- durata relativ mare între momentul efectuării cheltuielilor, momentul obținerii de efecte și momentul care reprezintă sfârșitul efectelor investiționale;

- sacrificarea unor resurse certe, prezente, în defavoarea consumului imediat;

- riscurile și incertitudinea, care afectează, deopotrivă, eforturile și efectele unui proiect de investiții.

2. Trăsături moderne:

- investițiile unei întreprinderi reprezintă o alocare permanentă (pe o durată adesea nedeterminată) de capitaluri pentru achiziția de active fizice sau financiare, fiind necesară crearea și gestionarea unui portofoliu de investiții;

- caracterul de reversibilitate, manifestat prin mobilitatea deosebită a raportului investiții reale - plasamente financiare și a raportului investiții - dezinvestiții, care se realizează la hotarul dintre piața reală și cea fictivă.

Conceptul de investiție este complex, include mai multe tipuri de investiții, ce sunt determinate de o serie de criterii [4, pag. 12]. Ele pot fi clasificate din punct de vedere al formei de proprietate în următoarele categorii:

1. Private - sunt investițiile ce aparțin agenților economici nonstatali;

2. Publice - sunt investițiile ce aparțin unei colectivități, dar se află în administrația statului.

Un alt criteriu după care putem clasifica investițiile este destinația cheltuielilor:

• investiții directe, ce sunt direcționate spre construcția clădirilor, achiziționarea utilajelor;

• investiții colaterale, destinate pentru asigurarea de utilități (apă, energie, gaze);

• investiții conexe, ce sunt cheltuieli de investiții pentru asigurarea materiei prime, energiei, combustibilului etc.

După destinația obiectivelor de investiție ele se clasifică în investiții productive și neproductive, se împart pe sectoare primare (ramuri extractive), secundare (ramuri prelucrătoare) și terțiare (servicii) [4, pag. 12].

După modul de execuție a lucrărilor sunt următoarele tipuri de investiții:

• Investiții executate în antrepriză (de către unități specializate);

• Investiții executate în regie (de investitor cu forțe proprii);

• Investiții în sistem mixt.

După stadiul de realizare a lucrărilor, investițiile pot fi:

1. Neterminate - valoarea lucrărilor realizate la obiectivele în curs de execuție;

2. Restante - se referă la obiective ale căror termene au fost depășite;

3. Terminate - la care toate lucrările sunt încheiate.

În raport de modul de folosire a bunurilor de capital achiziționate, investițiile se împart în:

a) investiții de înlocuire, destinate înlocuirii bunurilor de capital fix scoase din funcție, ca urmare a deprecierei lor. Sursa acestor cheltuieli o constituie amortizarea;

b) investiții pentru dezvoltare, destinate sporii volumului capitalului tehnic real, adică formării nete a capitalului, a căror sursă o formează venitul economisit.

O formă specifică a investițiilor sunt investițiile în capitalul uman, datorită faptului că principala sursă de profit sunt talentele, abilitățile și cunoștințele resurselor umane. În acest context amintim de afirmația lui Buffet că „... e mai bine să investești în capitalul uman, și anume în sine”, deoarece, dacă ne vom îmbunătăți abilitățile pe tot parcursul vieții, vom fi întotdeauna un candidat competitiv pe piața muncii.

Activitatea investițională s-a dezvoltat și a adus noi modificări a conceptului, unde investiția este considerată un instrument cu ajutorul căruia se realizează diverse plasamente financiare. Astfel, apar noi criterii de clasificare investițiilor, care sunt abordate sub conceptul de fonduri de investiții, care au ca scop aportul comun a fondurilor mai multor investitori privați, iar principalul obiectiv al acestor fonduri fiind multiplicarea sumelor cu care oamenii au venit inițial, adică generarea de câștiguri. Există patru tipuri principale de fonduri de investiții [5]:

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
dedicată aniversării a 25 ani ai învățământului economic la USARB
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA
DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

1. Fonduri de acțiuni, în care banii acumulați sunt plasați în proporție mai mare de 85 % în acțiuni listate la bursă și care au un grad de risc destul de ridicat;

2. Fonduri de obligațiuni, unde mai mult de 80 % din bani sunt investiți în obligațiuni, au randamente mai scăzute față de cele de acțiuni, dar și un risc mai mic;

3. Fonduri monetare, în care peste 90 % din bani sunt plasați în instrumente monetare de tipul depozitelor bancare sau titluri de stat, și care au randamentul cel mai mic, dar și riscul pe măsură;

4. Fonduri mixte nu reprezintă altceva decât o combinație între variantele de plasamente amintite până acum, în diverse proporții și care sunt cele mai utilizate de către investitori.

Având în vedere că activitatea investițională este una riscantă deoarece ea necesită capacități analitice din partea investitorilor și anume persoana care dorește să-și investească resursele proprii (banii) într-un anumit proiect sau întreprindere, produs etc. trebuie să fie realistă privind profiturile estimate, fiindcă nu poți să te aștepti să obții tot timpul randamente maxime pentru că rezultatele anterioare nu îți garantează profiturile viitoare. Trebuie să ne gândim pe termen lung, pentru că deținerea de investiții este riscantă și volatilă, este recomandat să deții investiții pe termen lung.

Un alt sfat este că nu trebuie să diminuăm importanța resurselor deoarece felul în care îți aloci resursele financiare diferitelor categorii de investiții poate determina pe care le vei obține. Alege investiții cu grad de risc scăzut cât și investiții mai riscante în proporții diferite adaptate profilului tău de investitor. Fii atent la taxele și comisioanele pe care le plătești. Fii la curent cu legislația financiară pentru a ști dacă taxele impozitele pe care le sunt corecte. același timp trebuie să te documentezi înainte de a alege investițiile pe care vrei să le faci, pentru a putea analiza compara taxele și comisioanele pe care trebuie să le atunci când faci tranzacții financiare. Și una dintre cele mai principale lucruri sunt cunoștințele despre instrumentele financiare, proiectele sau întreprinderile în care investim deoarece nu poți lua decizii înțelepte privind investițiile dacă nu știi cum funcționează instrumentele financiare sau o întreprindere în care investești. Nu poți alege cele mai potrivite investiții profilului tău de risc dacă nu le caracteristicile. Pregătește-te și informează-te înainte să începi să investești.

Pentru a evita riscurile, orice activitate investițională trebuie să se bazeze pe o strategie și o politică, cu ajutorul căreia se poate determina eficiența economică a investițiilor. Implementarea strategiilor și politicilor investiționale va produce un șir de efecte economice și sociale [6, pag. 15]:

Efectele economice sunt următoarele:

- a) creșterea cererii de bunuri și servicii;
- b) creșterea și diversificarea ofertei agenților economici;
- c) creșterea cifrei de afaceri, a veniturilor și profitului;
- d) favorizarea circulației capitalurilor;
- e) creșterea gradului de participare a țării la circuitul economic internațional.

Efectele sociale sunt următoarele:

- a) creșterea calității vieții și a nivelului de trai;
- b) creșterea numărului de locuri de muncă și a gradului de ocupare a forței de muncă;
- c) reducerea șomajului;
- d) creșterea calității forței de muncă.

Toate efectele produse din implementarea strategiilor trebuie analizate în toată complexitatea lor, pentru a obține o imagine a raționalității efectuării lor, a faptului dacă fiecare leu investit răspunde sau nu cerințelor obiective ale economiei naționale. Gradul de eficiență economică a investițiilor este condiționat și de calitatea activității de realizare a fiecărei investiții în parte. Din acest punct de vedere, se disting căi de creștere a eficienței economice a investițiilor în perioada de pregătire și în perioada de execuție, până la atingerea parametrilor tehnico- economici proiectați.

Sporirea eficienței economice în perioada de pregătire a investițiilor este determinată de calitatea activității participanților direcți, adică a proiectantului, a organelor de avizare și finanțare a investițiilor. În această etapă, eforturile trebuie orientate spre următoarele căi de sporire a eficienței economice a investițiilor [7, pag. 356]:

1. Analiza riguroasă a oportunității și necesității investiției, fapt ce presupune o documentație tehnico-economică fundamentată prin nota de comandă și proiectul de execuție prin care se analizează nevoile reale ale economiei și populației;

2. Stabilirea amplasamentului obiectivelor de investiții care trebuie să îmbine criteriile economice cu cele de altă natură;

3. Stabilirea mărimii optime a capacităților de producție, astfel încât noile obiective să asigure atât încorporarea progresului tehnico- contemporan, cât și valorificarea eficientă a resurselor materiale și umane ale țării.

Se poate spune deci că eficiența investițiilor devine una din principalele căi de îndeplinire a obiectivelor economiei de piață.

În fine, eficiența își găsește în domeniul investițiilor o concretizare ale cărei efecte se resimt la scara întregii societăți tot așa cum ea sintetizează, prin efectele obținute eficiența tuturor sectoarelor economiei.

Sursele de finanțare a investițiilor pot fi de două tipuri din mijloace proprii adică autofinanțarea și sursele din afară, cum ar fi împrumuturile și emisia de noi acțiuni.

Resursele interne se formează pe baza fondului de amortizare, adică a sumelor de bani destinate înlocuirii capitalului uzat, precum și a unei părți din beneficiu folosit pentru modernizarea și lărgirea producției.

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
dedicată aniversării a 25 ani ai învățământului economic la USARB
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA
DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

Autofinanțarea asigură independența întreprinderii, dar în majoritatea întreprinderilor resursele proprii sânt limitate și atunci întreprinderile elaborează strategii de atragere a resurselor din exterior, sub formă de investiții, împrumuturi sau emisiuni de acțiuni și obligațiuni (depinde de forma organizatorico-juridică a întreprinderii).

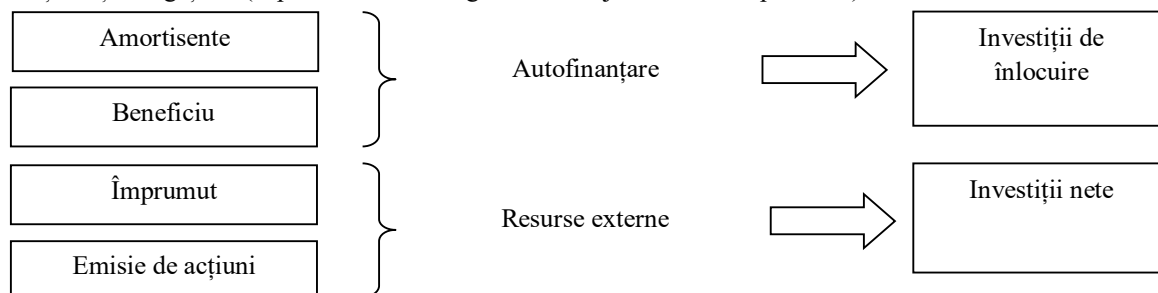


Figura 1. Sursele de finanțare a investițiilor

Sursa: elaborat de autor conform datelor din sursa [19, pag 159]

Eficiența economică a investițiilor exprimă rezultatele ce se obțin într-o anumită perioadă la fiecare leu investit [20, pag. 356].

Rezultatele ce se obțin ca urmare a investițiilor, sunt foarte variate. Ele pot fi de natură economică, socială și politică și trebuie analizate în toată complexitatea lor.

Este important ca orice stat să creeze un mediu care să stimuleze investițiile în activele efectuate din sursele proprii ale agenților economici, deoarece acest indicator este unul dintre factorii decisivi care asigură creșterea și bunăstarea economică din țară. Conform datelor Biroului Național de Statistică, în Republica Moldova în anul 2019, au fost realizate investiții în imobilizări necorporale în valoare de 962,2 milioane lei, cu 45,5% mai mult față de anul precedent. Valoarea investițiilor în imobilizările corporale a constituit 30,3 miliarde lei, cu 9,3% mai mult față de anul 2018.

Tabelul 1. Investiții în active imobilizate pe tipuri pe imobilizări

Indicatori	Milioane lei (în prețuri curente)					Abaterea absolută			
	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2018	2018-2017	2017-2016	2016-2015
Total	21123,3	19664,1	23 498,3	27 464,7	31253,2	+3788,5	+3966,4	+3834,2	-1459,2
Imobilizări necorporale	2180,4	586,9	531,8	640,3	962,2	+321,9	+108,5	-55,1	-1593,1
Imobilizări corporale	18942,9	19077,2	22 966,5	26 824,4	30291,0	+3466,6	+3857,9	+3889,3	+134,3

Sursa: elaborat în baza datelor Biroului Național de Statistică [11]

Analiza structurii investițiilor în active imobilizate pe tipuri de imobilizări corporale, în anul 2019, comparativ cu anul 2018 a crescut volumul investițiilor la clădiri rezidențiale – cu 19,4%, la construcții inginerești – cu 14,3%, la mașini și utilaje – cu 6,7%, la clădiri nerezidențiale – cu 5,1%, la mijloace de transport – cu 4,9%, pentru perioada 2017-2018 arată, că volumul principal al investițiilor în active imobilizate corporale a revenit investițiilor în mașini, utilaje, instalații de transmisie, cota-parte a căroră, în totalul investițiilor a constituit 31% și, comparativ cu anul 2017, s-a micșorat cu 2 p.p. Ponderea valorii construcțiilor inginerești a constituit 19% în anul 2018 sau cu 3 p.p. mai mult față de anul precedent.

Analiza structurii investiționale a activelor imobilizate, pe forme de proprietate, a arătat că intensificarea activității investiționale s-a produs, în fond, din contul sectorului privat al economiei naționale. Acest sector au realizat investiții în valoare de 8,8 miliarde lei, în scădere cu 3,3% față de nivelul înregistrat în anul 2018. Valoarea investițiilor efectuate de întreprinderile mixte și cele cu proprietate străină a însumat 6,9 miliarde lei, cu 18,7% mai mult comparativ cu anul 2018.

În 2018 îi revine 47% din volumul total al investițiilor în active imobilizate însușite, fiind în descreștere cu 2,6% (în prețuri comparabile) față de anul 2017, în 2016 cota parte a investițiilor din sectorul privat a constituit 49,7%, majorându-se cu 0,77 p.p. față de anul 2015. Cota-parte a entităților cu forma de proprietate publică în 2018 a constituit 32,1% în volumul total al investițiilor realizate, majorându-se în comparație cu anul 2017 cu 2,1 p.p. Întreprinderilor mixte și celor cu proprietate străină le-au revenit 20% din investițiile utilizate în total pe țară.

Un rol important în economia țărilor Europei Centrale și de Est, inclusiv și pentru Republica Moldova, este deținut de către investițiile străine directe (ISD), deoarece ele au fost un catalizator al tranziției la economia de piață. În prezent, investițiile străine directe au devenit cea mai importantă sursă de finanțare pentru țările în curs de dezvoltare, reprezintă un mijloc de conectare a economiei naționale la economia mondială, oferind companiilor locale oportunități de integrare în lanțurile valorice din economia globală. Investițiile străine directe constituie forma și conținutul relațiilor economice, ce constă în plasarea de fonduri într-un obiectiv economic care funcționează în străinătate, în vederea obținerii unui anumit grad de control asupra acestuia [8]. Elementele esențiale ale investițiilor străine directe sunt:

- a) investitorul cumpără puterea de a exercita controlul asupra managementului investiției, ceea ce implică abilități manageriale, tehnice și cunoștințe de marketing;
- b) investițiile străine sunt realizate de către persoane fizice, instituții sau companii;

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
dedicată aniversării a 25 ani ai învățământului economic la USARB
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA
 DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

c) investițiile străine presupun obținerea de profituri pe termen mediu sau lung.

Deși investițiile străine directe pot genera o serie de efecte pozitive și negative la nivelul țării de implantare, nu este exclusă posibilitatea apariției unui impact negativ atât la nivel macroeconomic, cât și la nivel sectorial.

Tabelul 2. Efecte pozitive și negative ale investițiilor

Oportunități:	Riscuri:
1. Susțin creșterea economică - prin crearea noilor capacități de producție, crearea locurilor de muncă și apariția unui nou consumator și plătitor de taxe; 2. Stimulează investițiile interne - prin stimularea interesului producătorilor autohtoni de a îmbunătăți calitatea aoutput-urilor pentru a face față investitorilor străini; 3. Sprijină restructurarea și privatizarea - este important pentru statele central și est europene, în special pentru firmele care au nevoie de un volum mare de capital și capacitatea de a-și reorganiza activitatea; 4. Generează efecte pozitive asupra balanței comerciale, dacă investitorul produce pentru export sau în cazul producției destinate pieței interne care substituie importurile; 5. Susțin creșterea veniturilor la bugetul statului datorită apariției de noi contribuabili în economia țării gazdă.	1. Creșterea importurilor, ce se reflectă negativ asupra soldului balanței comerciale, se datorează importului de mașini și utilaje finanțat de către investitorul străin; pe termen lung când re tehnologizarea activității se concretizează în creșterea productivității și a competitivității se înregistrează diminuarea a deficitului comercial, de obicei doar atunci când investitorul este orientat spre export; 2. Creșterea șomajului în urma restructurării întreprinderilor privatizate cu scopul eficientizării rapide a activității. Este evident că, în acest caz, se poate înregistra o reducere a numărului locurilor de muncă în întreprinderile privatizate.

Sursa: elaborat conform literaturii de specialitate

În concluzie, impactul investițiilor străine directe asupra economiei țării gazdă este diferit de la o țară la alta, în funcție de condițiile concrete existente la nivel economic, social și politic și de gradul de pătrundere a capitalului străin.

În Republica Moldova investițiile străine au un rol primordial în dezvoltarea economiei, contribuind direct la completarea necesarului de resurse interne și la dezvoltarea factorilor competitivi de producție. Însă, pentru a beneficia de aceste investiții, este necesar de a crea un climat investițional favorabil, care implică stabilitate economică, stabilitatea legislației, politică fiscală adecvată, infrastructură de afaceri dezvoltată.

În Republica Moldova există condiții avantajoase pentru investitorii care își doresc afaceri oneste și transparente. Atunci când spunem că Republica Moldova este o țară atractivă pentru investiții ne referim la capacitatea țării de a absorbi investiții, la poziția ei geografică, care o transformă într-o punte de trecere dintre Est și Vest, dintre Sud și Nord, dar și faptul că investițiile sunt susținute de stat.

Atragerea investițiilor străine este o activitate extrem de importantă pentru dezvoltarea economiei Republicii Moldova, astfel Guvernul a înființat Agenția Națională pentru Atragerea Investițiilor Străine, ce se ocupă nemijlocit de căutarea investitorilor străini, de elaborarea și promovarea politicii de atragere a investițiilor străine. Agenția oferă investitorilor străini și unele servicii, cum ar fi acordarea consultațiilor cu privire la legislația ce reglementează activitatea economică în țară, legislația cu privire la investițiile străine. Instituția efectuează, de asemenea, analiza proiectelor de investiții, acordă servicii de înregistrare a întreprinderilor cu investiții străine și de obținere a unor autorizații de la organele de stat respective etc. Pentru a atrage investițiile străine în economia națională statul presupune utilizarea unor tehnici și strategii specifice, printre care un loc distinct îl ocupă acordarea de stimulente financiare, fiscale și de altă natură investitorilor.

Prin urmare, Republica Moldova este destinația perfectă pentru investiții dacă îți dorești să beneficiezi de:

- localizare geografică strategică- la distanță de 2 zile de UE și CSI cu transport terestru;
- acces către o piață de export cu peste 800 milioane consumatori- acorduri de liber schimb încheiate cu 43 de state din UE, CEFTA, CSI, GUAM, Turcia și în proces de negociere cu Asia, costuri de operare reduce- cele mai mici prețuri la chirie de oficii din regiune; costuri forței de muncă reduce- unele dintre cele mai mici salarii din regiune; forță de muncă calificată și multilingvă - peste 80% din populație cunosc mai mulți limbi, există o rețea vastă de școli profesionale, colegii, universități, cu standarde educaționale adaptate la cele europene.

Unul dintre cele mai avantajoase beneficii este zona economică liberă create de către stat ce de fapt reprezintă părți ale teritoriului vamal al Republicii Moldova, separate din punct de vedere economic, strict delimitate pe tot perimetrul lor, în care pentru investitorii autohtoni și străini sunt permise, în regim preferențial, genuri ale activității de întreprinzător, în condițiile legii. Beneficiile pentru investitorii străini sunt următoarele [10]:

- protecția investițiilor din partea statului;
- statutul legal al Zonei Economice Libere este reglementat și poate fi modificat doar prin Legea Parlamentului Republicii Moldova;
- posibilitatea transferului profitului obținut peste hotarele Republicii Moldova;
- garantarea prevederilor legislative pe parcursul următorilor 10 ani din momentul înregistrării în calitate de rezident al Zonei Economice Libere;
- circulația liberă a mărfurilor (serviciilor) situate în cadrul Zonei Economice Libere;
- taxe preferențiale;
- avantaje fiscale (scutire de 50% din cota impozitului stabilită pentru venitul obținut din exportul mărfurilor

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
dedicată aniversării a 25 ani ai învățământului economic la USARB
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA
DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

(serviciilor) originare din zona economică liberă în afara teritoriului Republicii Moldova; scutire de 25% din cota impozitului pentru venitul obținut din alte activități decât exportul de mărfuri (servicii); scutire totală timp de 3 ani de plata impozitului pe venitul obținut din exportul mărfurilor (serviciilor) originare din zona economică liberă în afara teritoriului Republicii Moldova, drept rezultat al investiției în zona liberă a cel puțin un milion USD; TVA nu se aplică mărfurilor (serviciilor) livrate în interiorul zonelor libere).

Totodată, deși conform raportului Băncii Mondiale Doing Business 2018, Republica Moldova a demonstrat un progres semnificativ în ceea ce privește simplificarea inițierii unei afaceri, majorarea intrărilor nete de ISD s-a datorat nu atât înființării de întreprinderi noi, cât reinvestirii profiturilor de către întreprinderile existente, precum și acumulării de noi datorii față de investitorii străini direcți ca rezultat al creditării intragrup (în anul 2016 au fost înregistrate achitări nete de datorii). În anul 2018, investițiile directe în economia națională au înregistrat intrări nete de capital în valoare de 189,17 mil dolari, 107,42 mil dolari au fost investiți în capital social (intrări – 114,40 mil dolari, ieșiri de capital – 6,98 mil dolari). Venitul reinvestit a înregistrat o valoare netă de 25,24 mil dolari. La alt capital intrările de 202,1 mil dolari înregistrate de alte sectoare sunt împrumuturi de la investitorii străini direcți de 156,2 mil dolari și rambursări în sumă de 45,90 mil dolari ale împrumuturilor acordate anterior de firmele fiice rezidente investitorilor străini. Ieșirile de alt capital în sumă totală de 145,59 mil dolari au rezultat din: rambursările conform orarului de împrumuturi contractate anterior de către agenții economice rezidenți de la investitorii străini direcți în suma de 95,46 mil dolari și acordarea de împrumuturi investitorilor străini în valoare de 50,13 mil dolari [12].

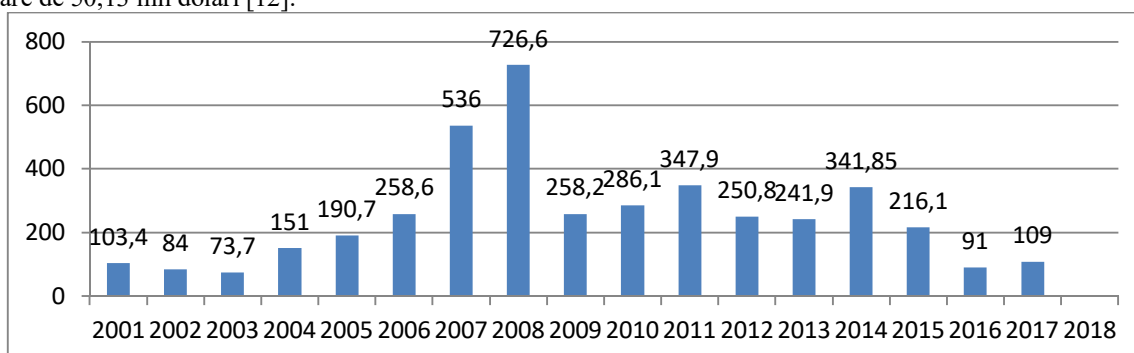


Figura 2. Dinamica investițiilor străine directe în Republica Moldova, mln USD

Sursa: elaborat de autor în baza datelor BNM [12]

Investitorilor din țările UE le-a revenit ponderea majoritară – 84,5%, cu 13,4% mai mult față de anul precedent. Investitorii din țările CSI au deținut o pondere de 6% din totalul capitalului social acumulat (+59,7% față de anul precedent), iar celor proveniți din alte țări – 9,5% (+6,8% față de anul 2017). Principalele activități economice, care au beneficiat de investiții directe, pe parcursul anului 2018, sunt industria prelucrătoare 24,8%, urmată de activitățile financiare și de asigurări 24,2%, comerț cu ridicata și cu amănuntul 16,4%. Alte activități care au atras investitorii străini au fost industria energetică, informații și comunicații, transport și depozitare, tranzacții imobiliare.

Concluzionăm, că ISD au avut un rol major în asigurarea creșterii economice în Republica Moldova, ponderea companiilor străine și mixte în PIB crescând de la 1% în 1995 la circa 19%. În vederea dezvoltării continuă a economiei naționale și asigurării unei dezvoltări social-economice durabile a țării este necesar de concentrat eforturile pentru atragerea investițiilor străine strategice. În privința unor astfel de proiecte, este extrem de important de a asigura un suport administrativ și de consultanță, în special în domeniile care au potențial semnificativ și un efect multiplicator.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. MOLDOVANU, D. *Curs de teorie economică*. Chișinău: Ed. Arc (Tipografia Centrală), 2006. 432 p.
2. BUNOCIU, F. *Eficiența investițiilor*. Galați: Ed. Fundația Universitară, 2004. 189 p.
3. POPA, A., ANGHEL, N., CRISTEA, M. *Eficiența investițiilor*. București: Ed. Universitaria Craiova, 2000. 250 p.
4. STAIU, F., PÂRVU, D., STOIAN, M., DIMITRIU, M., VASILESCU, I. *Eficiența economică a investițiilor*. București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1995. 253 p.
5. *Investiții-cele mai bune 10 idei de investiții 2019*. [online]. [citat 10.11.2020]. Disponibil: <https://financer.com/ro/economii/cele-mai-bune-10-investitii-2019/>
6. DESPA, R., ZIZZA, D., MUNTEANU, A.. *Eficiența investiției*. București: Ed. Universitară (CNCSIS), 2010. 345 p.
7. MOVILEANU, P. *Teoria economică și Doctrinile economice*. Chișinău: Ed. UASM, 2011. 401 p.
8. GHEORGHE, M., PUIU, A. *Dicționar de relații economice internaționale*. București: Ed. Enciclopedică, 1993, 316 p.
9. *Rezultatele cercetării statistice privind investițiile străine directe în România*. Banca Națională a României. București, 2013.
10. *Zonele economice libere ale Republicii Moldova*. [online]. [citate 10.11.2020]. Disponibil: <http://invest.gov.md/zonele-economice-libere>

CONFERINȚA ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ
dedicată aniversării a 25 ani ai învățământului economic la USARB
**ASIGURAREA VIABILITĂȚII ECONOMICO-MANAGERIALE PENTRU DEZVOLTAREA
DURABILĂ A ECONOMIEI REGIONALE ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ÎN UE**

11. www.statistica.gov.md
12. www.bnm.md